

Sygn. akt IV U 372/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	sekr. sądowy Monika Świątek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 listopada 2019 r. w S.

odwołania A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 16 kwietnia 2019 r. Nr (...)

w sprawie A. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję oraz decyzję z dnia 09 grudnia 2013 r.

o przyznaniu emerytury w ten sposób, że ustala, iż wysokość emerytury A. W. na dzień (...)2013 r. wraz ze zwiększeniem z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wynosi (...),29 (jeden tysiąc trzysta siedem i 29/100) zł brutto miesięcznie.

Sygn. akt IV U 372/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 16 kwietnia 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na podstawie art.151§2 w związku z art.146§1 ustawy z 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego odmówił A. W. uchylenia decyzji z 9 grudnia 2013r. (o przyznaniu emerytury) i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z art.146§1 kpa uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została wydana decyzja, nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło pięć lat. W takim przypadku, zgodnie z art.151§2 kpa, organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji. Z uwagi na to, że od dnia doręczenia zaskarżonej decyzji z 9 grudnia 2013r. upłynęło pięć lat nie jest możliwe jej uchylenie. Dlatego organ rentowy odmówił uchylenia powyższej decyzji i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa (decyzja z 16 kwietnia 2019r. k.70 akt emerytalnych za wnioskiem z 25 października 2013r.).

Odwołanie od w/w decyzji złożyła ubezpieczona A. W. wskazując, że jest dla niej krzywdząca. W uzasadnieniu stanowiska wskazała, że uregulowania ustawy emerytalnej, na podstawie których ustalona została wysokość jej emerytury są niezgodne z art.2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a decyzja organu rentowego jest dla niej krzywdząca (odwołanie k.2 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując na argumentację podniesioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.3 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona A. W. urodziła się w dniu (...) W dniu 1 lipca 2008r. ubezpieczona wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z wnioskiem o emeryturę. Decyzją z 26 sierpnia 2008r. organ rentowy na podstawie art.46 ustawy emerytalnej przyznał ubezpieczonej emeryturę od 17 lipca 2008r. ,tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego (wniosek o emeryturę i decyzja z 26 sierpnia 2008r. o przyznaniu emerytury k.1 i 55-58 akt emerytalnych za wnioskiem z 1 lipca 2008r.).

W dniu 25 października 2013r. ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym. Decyzją z 9 grudnia 2013r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej od 17 października 2013r. ,tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego emeryturę na podstawie art.24 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wysokość emerytury ubezpieczonej obliczona została wg zasad określonych w art.25 i 26 ustawy emerytalnej, w tym zgodnie z ówczesną regulacją art.25 ust.1b tej ustawy, na mocy której podstawę obliczenia emerytury pomniejszono o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranej przez ubezpieczoną emerytury przyznanej jej uprzednio na podstawie art.46 ustawy emerytalnej. Wysokość świadczenia na dzień 17 października 2013r. ustalona została na kwotę 966,01 złotych brutto miesięcznie, a po uwzględnieniu zwiększenia z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 1.036,66 złotych brutto miesięcznie (decyzja z 9 grudnia 2013r. k.23 akt emerytalnych za wnioskiem z 25 października 2013r.).

W dniu 8 kwietnia 2019r. wpłynął do organu rentowego wniosek ubezpieczonej o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w powszechnym wieku emerytalnym w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. sygnatura akt P 20/16 (wniosek ubezpieczonej z 8 kwietnia 2019r. k.68 akt emerytalnych za wnioskiem z 25 października 2013r.).

Po rozpoznaniu powyższego wniosku, postanowieniem z 16 kwietnia 2019r. na podstawie art.149§1 i 2 kpa organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie decyzji z 9 grudnia 2013r. o przyznaniu emerytury, a następnie zaskarżoną decyzją z 16 kwietnia 2019r. powołując się na upływ pięciu lat od doręczenia decyzji z 9 grudnia 2013r. na podstawie art.151§2 w związku z art.146§1 kpa odmówił ubezpieczonej uchylecia decyzji z 9 grudnia 2013r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa (postanowienie i decyzja z 16 kwietnia 2019r. k.69-70 akt emerytalnych za wnioskiem z 25 października 2013r.).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie A. W. od decyzji 16 kwietnia 2019r. odmawiającej uchylecia decyzji z 9 grudnia 2013r. o przyznaniu emerytury okazało się uzasadnione i skutkowało zmianą decyzji z 16 kwietnia 2019r. i poprzedzającej ją decyzji z 9 grudnia 2013r. o przyznaniu emerytury w części dotyczącej wysokości emerytury poprzez ustalenie, że wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień nabycia prawa do świadczenia ,tj. na dzień 17 października 2013r. wraz ze zwiększeniem z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wynosi 1 307,29 złotych brutto miesięcznie.

Przypomnieć należy, że w chwili nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym (w dniu 17 października 2013r.) obowiązywał przepis art.25 ust.1b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nakazujący pomniejszenie - w przypadku osób, które uprzednio pobierały emeryturę przyznaną na podstawie art.46 tejże ustawy - podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, o

kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Organ rentowy zastosował wówczas powyższy przepis, co skutkowało ustaleniem wysokości emerytury ubezpieczonej w niższej kwocie. W dniu 6 marca 2019r. zapadł wyrok Trybunał Konstytucyjnego, w którym Trybunał stwierdził, że art.25 ust.1b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r. w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...)r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art.46 tej ustawy, jest niezgodny z art.2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W oparciu o powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. opublikowany w Dzienniku Ustaw Nr 539 z 21 marca 2019r., ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości jej emerytury w powszechnym wieku emerytalnym z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu art.25 ust.1b ustawy emerytalnej (wniosek o wznowienie postępowania k.68 akt emerytalnych za wnioskiem z 25 października 2013r.). Jak wynika z przedstawionych wyżej ustaleń, organ rentowy po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonej, postanowieniem z 16 kwietnia 2019r. wznowił postępowanie w sprawie zakończonej decyzją z 9 grudnia 2013r. o przyznaniu emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, ale decyzją z 16 kwietnia 2019r. odmówił jej uchylenia poprzestając na ustaleniu, że decyzja z 9 grudnia 2013r. została wydana z naruszeniem prawa.

W ocenie Sądu decyzja organu rentowego z 16 kwietnia 2019r. jest nieprawidłowa. Organ rentowy odmawiając uchylenia decyzji z 9 grudnia 2013r. w części dotyczącej ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonej – gdyż to jest istotą sporu w sprawie - powołał się na regulację art.146§1 kpa, zgodnie z którą uchylenie decyzji z przyczyny określonej w art.145a kpa nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło pięć lat. Zauważyć jednak należy, że organ rentowy nie wskazał w jaki sposób ustalił, że od doręczenia ubezpieczonej decyzji z 9 grudnia 2013r. upłynęło pięć lat. Analiza akt emerytalnych ubezpieczonej pokazuje, że decyzja z 9 grudnia 2013r. została przekazana do wysłania do ubezpieczonej w tym samym ,tj. 9 grudnia 2013r. (vide: adnotacja na decyzji z 9 grudnia 2013r. k.24v akt emerytalnych). Brak jest natomiast zwrotnego potwierdzenia odbioru przedmiotowej decyzji, które pozwoliłby ustalić datę doręczenia jej adresatce, co powoduje, że nieudowodnione jest twierdzenie organu rentowego, iż od doręczenia ubezpieczonej decyzji z 9 grudnia 2013r. upłynęło pięć lat. W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z art.71a ust.1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2019r., poz.300) Zakład Ubezpieczeń Społecznych może przysłać pisma i decyzje listem zwykłym, ale w myśl ust.2 tego przepisu w razie sporu ciężar doręczenia pisma lub decyzji (i co za tym idzie również daty doręczenia) spoczywa na Zakładzie. Dodatkowo wskazać należy, że granica pięciu lat - przewidziana w art.146§1 kpa - od doręczenia decyzji, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania oparta na orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego, po przekroczeniu której to granicy czasowej nie jest możliwe uchylenie (zmiana) niekorzystnego rozstrzygnięcia, jest dwa razy krótsza od przewidzianej w art.408 kpc, który przewiduje, że nie można żądać wznowienia postępowania (poza określonym w tym przepisie przypadkiem), jeżeli od dnia uprawomocnienia się wyroku upłynęło dziesięć lat. Tak różne regulacje w zakresie granicy czasowej, do której możliwa jest zmiana niekorzystnego rozstrzygnięcia opartego na niekonstytucyjnym przepisie, w sposób niekorzystny kształtuje sytuację ubezpieczonych (kobiet urodzonych w (...)r.), które po ustaleniu prawa do emerytury na podstawie art.24 ustawy emerytalnej, nie kwestionowały na drodze sądowej ustalonej wysokości emerytury, w porównaniu do tych ubezpieczonych – kobiet urodzonych w (...)r., które odwoływały się w przeszłości od decyzji o przyznaniu emerytury w części dotyczącej wysokości świadczenia i w stosunku do których zapadły wyroki sądowe oddalające ich odwołania (z uwagi na ówczesny stan prawny).

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że od chwili wpływu do sądu ubezpieczeń społecznych odwołania osoby ubezpieczonej od decyzji organu rentowego, sprawa ma charakter sprawy cywilnej. Sąd ubezpieczeń społecznych zobowiązany jest do stosowania przepisów prawa materialnego z zakresu ubezpieczeń społecznych. Dlatego wniosek ubezpieczonej o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w powszechnym wieku emerytalnym winien być oceniony na podstawie art.114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. I tak, zgodnie z art.114 ust.1 pkt 1 powyższej ustawy w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyła lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono

nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. W ocenie Sądu, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. stwierdzający niezgodność z Konstytucją RP uregulowania ustawy emerytalnej, na podstawie którego ustalono wysokość emerytury ubezpieczonej, może być uznany za nową okoliczność ujawnioną po wydaniu decyzji o przyznaniu emerytury z 9 grudnia 2013r., ale istniejącą przed wydaniem tej decyzji, gdyż niesporne jest, że zakwestionowany przez Trybunał przepis ustawy emerytalnej był niezgodny z Konstytucją od chwili jego uchwalenia. Z kolei w ust.1 pkt 6 powyższego przepisu przewidziano, że uchylenie lub zmiana decyzji i ponowne ustalenie wysokości świadczenia następuje, jeżeli nieprawidłowe obliczenie wysokości świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu rentowego. W ocenie Sądu błędne ustalenie wysokości świadczenia daje prawo stronie do ponownego ustalenia jego wysokości niezależnie od przyczyny takiego nieprawidłowego (błędnego) obliczenia. Dodać należy, że przepis art.114 ust.1e ustawy emerytalnej wprowadza terminy liczone od daty wydania decyzji, po upływie których nie jest możliwe uchylenie lub zmiana tej decyzji. Jednakże w myśl kolejnego ustępu – ust.1f pkt 1 art.114 ustawy emerytalnej, przepis art.114 ust.1e tej ustawy nie stosuje się jeżeli w wyniku uchylenia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust.1 osoba zainteresowana nabędzie świadczenie w wyższej wysokości. Tak jest w niniejszej sprawie, gdyż jak wynika z wyliczeń organu rentowego (vide: projekt decyzji k.9 akt sprawy) ustalona na nowo wysokość emerytury ubezpieczonej w powszechnym wieku emerytalnym wraz ze zwiększeniem z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wynosi 1 307,29 złotych, a zatem jest wyższa od ustalonej pierwotnie w decyzji z 9 grudnia 2013r.

Mając na uwadze powyższe okoliczności na podstawie art.477¹⁴§2 kpc Sąd zmienił zaskarżoną decyzję z 16 kwietnia 2019r. i poprzedzającą ją decyzję z 9 grudnia 2013r. i ustalił wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień 17 października 2013r. z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu.

Kończąc wskazać jeszcze należy, że rozstrzygnięcie Sądu dotyczy zmiany decyzji o przyznaniu ubezpieczonej emerytury w powszechnym wieku emerytalnym poprzez ustalenie wysokości świadczenia - z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu - na datę przyznania tego świadczenia. Rozstrzygnięcie takie jest zdeterminowane zakresem wniosku ubezpieczonej z 8 kwietnia 2019r. o wznowienie postępowania poprzez ustalenie na nowo wysokości świadczenia emerytalnego i zakresem zaskarżonej decyzji. Kwestia daty początkowej wypłaty emerytury nie była przedmiotem wniosku ubezpieczonej i decyzji organu rentowego.